

Skickas till: a.remissvar@regeringskansliet.se
kopia frida.hansson@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkanden Ut ur utsatthet SOU 2023:97

Ert dnr: A2024/A2023/01688 & A2023/01703

Begäran om yttrande avser två betänkanden, *Ut ur utsatthet* (SOU 2023:97) och *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras* (SOU 2023:98). Denna del svarar på betänkandet *Ut ur utsatthet* 2023:97. Länsstyrelsen ser att båda betänkandena har flera beröringspunkter.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg (fortsättningsvis Länsstyrelsen) tillstyrker utredningens förslag då förslag i huvudsak då det ses bidra till att utsatta får det stöd de har rätt till och behov av.

Länsstyrelsen delar inte utredningens bedömning om att uppdrag till länsstyrelserna ska utföras inom ramen för förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen förordar att uppdrag till länsstyrelserna formuleras som särskilt uppdrag och att det tillsätts resurser utifrån målen för uppdraget.

Länsstyrelsen vill särskilt lyfta:

- Att en ökad tydlighet genom föreskrifter och allmänna råd skulle undanröja oklarheter i ansvarsfördelning mellan kommuner och hälso- och sjukvård.
- Att statsbidrag till kommuner och regioner ska förutsätta samverkan med länsstyrelserna, förutsatt att länsstyrelserna har uppdrag inom området.
- Att uppdrag till länsstyrelserna som avser samordning av regionkoordinatorerna på läns- eller polisregional nivå förtydligas.

2024-05-16

Fel! Hittar inte referensskälla.

- Att länsstyrelserna minst bör vara en samrådande part inför och vid utveckling av verksamhet på lokal nivå.
- Att samverkan mellan län i form av regionala stödstrukturer (utifrån polisregionerna), som komplement till samordning på nationell- och länsnivå, bör övervägas vid framskrivning av uppdrag. Länsstyrelsen ser att länsstyrelserna är en lämplig aktör att ansvara för sådan samverkan. (se punkt om stöd och samordning på regional nivå).

Synpunkter och ställningstaganden

Länsstyrelsen är positiv till förstärkningar inom området sexuell exploatering, prostitution och människohandel.

Stöd och samordning på regional nivå

Länsstyrelsen föreslår att samverkan mellan län i form av regionala stödstrukturer (utifrån polisregionerna), som komplement till samordning på nationell- och länsnivå, bör övervägas vid framskrivning av uppdrag. Länsstyrelsen ser att länsstyrelserna är en lämplig aktör att ansvara för sådan samverkan.

I betänkandet pekas på behovet av ett tvärprofessionellt arbetssätt för att identifiera och möta utredningens målgrupper. Där slås också fast att samverkan krävs på lokal, län och nationell nivå. I arbetet med prostitution och människohandel ser Länsstyrelsen att myndigheter så som Polismyndigheten, Arbetsmiljöverket och Migrationsverket verkar på lokal nivå, samtidigt som de också organiserar sig utifrån län eller regioner alternativt båda delarna. Exempelvis organiserar den nationella samordningen för prostitution och människohandel delar av sitt arbete utifrån Polismyndighetens regionala indelning.

Länsstyrelsen menar att länsstyrelserna, utifrån sitt arbete i respektive län och med uppdrag inom flera sakområden, har förutsättningar för en helhetssyn och tvärsektoriellt arbete med hänsyn till lokala behov och förutsättningar.

Länsstyrelsen ser även att regional samverkan skulle kunna ge vinster i det arbete som utförs av landets regionkoordinatorer¹ kopplat till människohandel för övriga ändamål, exempelvis exploatering i arbetslivet.

¹ Regionkoordinatorernas geografiska ansvarsområde är respektive polisregion.

2024-05-16

Fel! Hittar inte referensälla.

10.1 Vägar in till programmen

10.1.1 och 10.1.2 - Specialiserad lågtröskelverksamhet

Vid ett genomförande av förslag som rör lågtröskelverksamheter ser Länsstyrelsen att det är av särskild vikt att även genomföra förslag som beskrivs i avsnitt 10.3.2; att förtydliga socialtjänstens samt hälso- och sjukvårdens ansvar genom föreskrifter och allmänna råd.

Länsstyrelsen ser att en ökad tydlighet genom föreskrifter och allmänna råd skulle undanröja oklarheter i ansvarsfördelning. Därmed minskas risken för att frågor om ansvarsfördelning blir den primära frågan för samverkan och därmed bidra till att både förebyggande insatser och stöd till utsatta, kommer till stånd. Det ses också bli ett stöd för länsstyrelserna i utförandet av befintliga uppdrag som rör utredningens målgrupper.

10.2 Utformning och organisering av ett exitprogram för vuxna och ett program för barn

10.2.4 Möjlighet för kommuner att ansöka om ersättning för kostnader i individärenden

Länsstyrelsen ser att slutsatserna som förs fram i betänkandet även skulle kunna vara relevanta i frågor som rör utsatta för människohandel i exempelvis arbetskraftsexploatering och tiggeri.

10.3 Åtgärder som krävs för att exitprogram för vuxna, program för barn och vägar in till dessa ska bli verklighet

10.3.3 Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna ska verka för att alla kommuner ska kunna erbjuda exitprogram och program för barn samt för att kommuner och regioner ska utveckla specialiserad lågtröskelverksamhet. Socialstyrelsen ska förvalta programmet för barn

Vid ett genomförande av aktuellt förslag ser Länsstyrelsen att innebörden av begreppet "verka för" behöver förtydligas i relation till de begrepp som används i andra uppdrag inom mäns våld mot kvinnor.

2024-05-16

Fel! Hittar inte referensskälla.

Länsstyrelsen har ingen synpunkt på val av begrepp men noterar att i uppdraget till länsstyrelserna genom regleringsbrev² och förordning³ förekommer inte begreppet att verka för. Där används begrepp som stödja, bidra och erbjuda stöd för utveckling och samarbete. Att verka för ställer större krav på att det i exempelvis lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd är tydligt vilka förväntningar som finns på tilltänkta huvudmän. Till det behöver det säkerställas att det finns ekonomiska förutsättningar för både utveckling, införande och vidmakthållande av arbetsätt.

10.3.4 Utvecklingsmedel till kommuner och regioner öronmärkta för utredningens målgrupper

Länsstyrelsen anser att föreslagna statsbidrag ska förutsätta samverkan med länsstyrelserna samt kopplas till de förslag som ges i betänkandet.

Länsstyrelsen ser att föreslagna utvecklingsmedel bidrar till fokus på utpekat område och att det skapar förutsättningar för kommuner att arbeta med frågan. Utredningen pekar också på att utredningens förslag inte alltid kan ske inom varje enskild kommun utan att det kräver samverkan mellan kommuner. Länsstyrelserna har uppdrag att stödja och bidra till samarbete och samordning i respektive län och det bör även i statsbidrag till kommuner förutsätta samverkan med länsstyrelserna. Länsstyrelsen anser att statsbidrag ska vara långsiktiga och förutsägbara då det ökar mottagarkapaciteten på den lokala nivån.

10.3.5 Särskilda barnkoordinatorer och förstärkt finansiering av regionkoordinatorerna för att stödja den lokala nivån

Länsstyrelsen välkomnar förslag på förstärkningar av funktionen regionkoordinatorer och förslaget som innebär att barns utsatthet kan uppmärksammas ytterligare.

Länsstyrelsen föreslår att uppdrag till länsstyrelserna, som avser samordning av regionkoordinatorerna på läns eller polisregional nivå, förtydligas.

² Regleringsbrev för budgetåret 2024 anseende anslag 3:1 särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13 (A2023/01753 & A2023/01717 delvis)

³ Förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor

2024-05-16

Fel! Hittar inte referenskälla.

10.3.10 Metoder för uppsökande arbete behöver utvecklas

Länsstyrelsen ser att länsstyrelserna bör vara en samrådande part inför och vid utveckling av verksamhet på lokal nivå.

Utifrån befintliga uppdrag har Länsstyrelsen samverkans forum och etablerade kontakter i länet inom flera sakområden. Länsstyrelsen har därför kunskap eller goda möjligheter att söka kunskap om befintliga strukturer och pågående processer i länet. Länsstyrelsen ser att länsstyrelserna därmed skulle kunna bidra till att minska risken för parallella processer och öka möjligheten att inkludera nya arbetssätt i befintliga strukturer eller pågående lokala utvecklingsarbeten.

13.3 Ekonomiska konsekvenser

13.3.7 Uppdragen till Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna

Länsstyrelsen delar inte utredningens bedömning om att uppdrag till länsstyrelserna ska utföras inom ramen för förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen förordar att det formuleras som särskilt uppdrag och att det blir resurssatt utifrån målen för uppdraget.

Länsstyrelsen ser att specifika uppdrag som ska utföras med hänvisning till tidigare nämnd förordning (2021:995) riskerar att medföra undanträngningseffekter och ha en negativ inverkan på länsstyrelsens långsiktiga och regionalt anpassade arbete.

Ärendets beredning

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med samordnare Khali Polcer som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Åsa Broman och enhetschef Pernilla Bylund medverkat.

Skickas till: a.remissvar@regeringskansliet.se
kopia frida.hansson@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkanden Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras SOU 2023:98

Ert dnr: A2024/A2023/01688 & A2023/01703

Begäran om yttrande avser två betänkanden, *Ut ur utsatthet* (SOU 2023:97) och *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras* (SOU 2023:98). Denna del svarar på betänkandet *Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras* (SOU 2023:98). Länsstyrelsen ser att båda betänkandena har flera beröringspunkter.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg (fortsättningsvis Länsstyrelsen) tillstyrker utredningens förslag då de ses bidra till att utsatta får det stöd de har rätt till och behov av.

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen förstärkning till länsstyrelserna om totalt 4.2 miljoner kronor är otillräckligt. Vid en eventuell verkställighet av förslaget ser Länsstyrelsen att en fördjupad dialog om finansiering bör ske. Vidare föreslår Länsstyrelsen att finansiering bör ske via dispositionsrätt och att länsstyrelserna själva får möjlighet att besluta om hur medlen ska fördelas mellan länen.

Länsstyrelsen ser att det finns delar i betänkandet som behöver uppmärksammas inför eventuella framtida beslut.

Länsstyrelsen lyfter bland annat:

- Att uppdrag om att kartlägga och utvärdera uppsökande arbete på nätet bör kopplas till kommunernas brottsförebyggande uppdrag. Länsstyrelserna bör vara en samrådande part inför och vid utveckling av verksamhet på lokal nivå och att det finns beröringspunkter i

2024-05-16

Fel! Hittar inte referensälla.

länsstyrelsernas uppdrag inom bland annat det brottsförebyggande arbetet

- Att det finns ett behov av förtydliganden i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.
- Ett generellt behov av att uppdrag för framtagande av kunskap kompletteras med uppdrag och resurser för spridning och implementering och att länsstyrelserna kan vara en lämplig aktör för sådana uppdrag.
- Att länsstyrelserna bör vara en samrådande part i de överenskommelser som ingås med Sveriges kommuner och Regioner där länsstyrelserna har angränsande uppdrag.
- Att riskerna för parallella processer och arbete i stuprör skulle kunna minskas om länsstyrelserna, benämns som samrådande part i insatser som förväntas få genomslag på lokal eller regional nivå.
- Att det särskilt kan finnas synergieffekter mellan förslag om utveckling av länsgemensamma samverkansstrukturer för skydd, stöd och vård och de förslag som presenteras i betänkandet Ut ur utsattheten (SOU 2023:97).

Synpunkter och ställningstaganden

Länsstyrelsen är positivt till förstärkningar inom området sexuellt våld, sexuell exploatering, prostitution och människohandel.

16. Överväganden och förslag för att förbättra förebyggande arbete samt skydd, stöd och vård

16.4.1 Det uppsökande arbetet på internet bör kartläggas och utvärderas

Länsstyrelsen ser att ett uppdrag bör kopplas till kommunernas brottsförebyggande uppdrag. Det ses kunna skapa förutsättningar för att kunskap tillförs den kommunala problembilden.

16.4.2 Socialtjänst och hälso- och sjukvård ska ha tillgång till stöd som bygger på bästa tillgängliga kunskap

Länsstyrelsen vill lyfta att det finns ett behov av förtydliganden i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Detta föreslås i

2024-05-16

Fel! Hittar inte referensälla.

betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97) avsnitt 10.3.2 och skulle kunna bidra i genomförandet av aktuellt förslag.

16.5.1 Stödet för barn att ta ner bilder och filmer och från internet bör permanentas och tillförsäkras en långsiktig finansiering

Länsstyrelsen ser att det är viktigt att den kunskap om utsatthet och brottslighet som genereras, samlas och redovisas fördelat på läns- och/eller kommunal nivå.

Länsstyrelsen ser att kunskap fördelat på kommunal nivå kan bli en möjlig källa för kommuner i arbetet med att skapa kommunala problembilder. Länsstyrelsen ser också att sådan kunskap kan vara ett bra underlag i den samverkan myndigheten bedriver på länsnivå.

16.6.1 Förebyggande arbete bör ingå i överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner

Länsstyrelsen ser att länsstyrelserna bör vara en samrådande part i de överenskommelser som ingås med Sveriges kommuner och Regioner där länsstyrelserna har angränsande uppdrag.

Länsstyrelsen ser att riskerna för parallella processer och arbete i stuprör skulle kunna minskas, om länsstyrelserna, benämns som samrådande part i insatser som förväntas få genomslag på lokal eller regional nivå. Länsstyrelsen ser också att det skulle bidra till att identifiera länsövergripande samverkansbehov samt utvecklingsområden.

16.6.3 Länsgemensamma samverkansstrukturer för skydd, stöd och vård bör utvecklas

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta att förtydliganden i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd skulle kunna bidra i genomförandet av aktuellt förslag.

Länsstyrelsen ser att det kan finnas synergieffekter mellan aktuellt förslag och förslag som presenteras i betänkandet Ut ur utsatthet (SOU 2023:97).

2024-05-16

Fel! Hittar inte referensälla.

20. Konsekvensanalyser

20.2.4 Nationella kunskapsstöd behöver utvecklas

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen förstärkning till länsstyrelserna om totalt 4.2 miljoner kronor är otillräckligt för implementering i landets samtliga kommuner och regioner.

Länsstyrelsen har samtidigt svårt att bedöma en rimlig resurssättning utan närmare kunskap om insatsens omfattning, mål och tidsperspektiv. Vid en eventuell verkställighet av förslag ser Länsstyrelsen fram mot en fördjupad dialog om finansiering.

Länsstyrelsens erfarenheter av att arbeta med implementering av kunskap och arbetssätt är att det är resurskrävande och förutsätter strukturerade insatser över tid.

Avseende fördelning av medel ser Länsstyrelsen att det är viktigt att hänsyn tas till demografiska och geografiska skillnader mellan länen, vilket länsstyrelserna är vana att göra.

Ärendets beredning

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med samordnare Khali Polcer som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Åsa Broman och enhetschef Pernilla Bylund medverkat.